

**DN. DVRANDI|| à Sancto Portiano, in Senten=||tias
Theologicas Petri Lombardi|| Commentariorum libri||
quatuor.||**

Durandus <de Sancto Porciano>

Antverpiæ, 1567

Quæstio septima. Vtrum sacerdos intendens consecrare tantum decem hostias, si inueniat vndecim, an vndecima sit consecrata.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72607](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72607)

magnitudinis & augmenti (vt habetur. 2. de anima) ergo effectus gratiæ seu actus sacramentalis est solus ad consecrationem determinatæ quantitatis panis & vini.

2 Secundo, ministris ecclesiæ non est data potestas ad ea que pertinent ad irrisionem fidei & sacramentorum eius secundum illud. Apost. 1. Cor. 4. secundum potestatem quam mihi dedit Deus in aduicatione, & non in destructionem. Sed hoc esset in derisionem fidei & sacramenti, si sacerdos totum panem qui est in foro cõsecraret, & totum vinum, quod est in cellario, ergo hoc facere non potest.

3 IN cõtrarium est, quia multum opponitur paucis, & paruum magno: sed non est ita parua quantitas, quæ non possit consecrari, ergo non est ita magna multitudo vel magnitudo quæ consecrari non possit.

4 RESPONSIO. Hic est duplex modus dicendi. Vnus est, quod sacerdos non potest consecrare materiam nisi in determinata quantitate, scilicet quantum credere debet in usum fidelium. Cuius ratio est, quia secundum Hug. de S. Vi. sacramentum irrisitè reputatur si contra institutionem celebratur, ergo intentio ministrum debet concordare institutioni sacramenti: sed institutio eius fuit propter usum fidelium, ergo si minister tantum intendat consecrare quantum potest in usum fidelium credere verum est sacramentum, aliter non. Sed istud non videtur. Primum quia magis est contra institutionem huius sacramenti, si cõficiatur solum intentione faciendi ex eo beneficium, vel sacrilegium, quod si consecratur absque intentione quod cedat in usum fidelium, sed maneat sic consecratum, sed primum non euacuat sacramentum, ergo nec secundum. Item intentio ministrum requiritur ad sacramentum, non quæcumque, sed illa tantum quæ est de iis que intrinsecè pertinent ad ipsum, & non illa quæ est de consequentiis. Si enim aliquis baptizet puerum, non ea intentione vt puer per baptismum cõsequatur salutem, sed pecunie cupiditate, vel alia occasione, defectus debite dicte intentionis non euacuat sacramentum, sed usus sacramenti eucharistiæ non est de illis que sunt intrinseca sacramento. Cum istud sacramentum præcisè consistat in consecratione marie, ergo intentio de usu non est necessaria ad consecrationem sacramenti. Item dato quod intentio de usu esset necessaria ad cõficiendum sacramentum, non tamen sequeretur quod sacerdos posset consecrare panem & vinum in determinata quantitate tantum, quia usus iste non deberet determinari secundum fidelium numerum, qui principaliter occurrunt, quia tunc hoc sacramentum non posset cõfici, vel consecratum cõseruari ad cõmunicandum aliquem in posterum, quod est falsum, ergo oportet quod iste usus determinetur secundum usum fidelium qui occurrere possunt, sed talis numerus non est determinatus, nec quantitas in qua licitum est hoc sacramentum sumere est determinata, quia quilibet fidelis potest licet sumere vnam hostiam vel plures, ergo quantitas in qua potest cõfici non est determinata.

5 Quod autem dicit Hugo de S. Vi. quod sacramentum irrisitum habetur, si contra institutionem celebratur, intelligendum est quando celebratur cum omissione eorum que instituta sunt obseruari tanquam pertinentia ad intraneitatem sacramenti, de quorum numero non est intentio de usu.

6 Dicendum ergo quod quilibet sacerdos potest consecrare panem & vinum in tanta quantitate quantum potest habere præsentem. Cuius ratio est, quia concurrentibus omnibus que sunt de necessitate sacramenti est verum sacramentum. Sed quantumcumque quantitate panis & vini præsentem sacerdoti, si sacerdos intendat eam consecrare & proferat verba, tunc concurrunt omnia que pertinent ad hoc sacramentum intrinsecè, ergo totum est verè consecratum. Dico autem de materia non quantumcumque absolute, sed quantumcumque præsentem, quia forma verborum cum contineat in se pronomen demonstratiuum, requirit præsentiam materiæ consecrandæ, vnde sacerdos existens in campo non posset consecrare panem existentem in foro. Ad quantum autem se extendat talis præsentia incertum est omni homini, nec putato quod extendat se ad tantam distantiam ex qua posset videri materia, si non esset medium opacum interpositum. Nec requiritur tanta præsentia quod materia manibus tangi possit. Quauis enim Christus panem consecrandum accepit manibus, hoc ramen non fecit tanquam necessarium ad consecrationem. Alioquin sacerdos in paschate non consecraret nisi hostias quas tangeret, cum tamen

cõsecraret multo plures pro cõmunicando populo. Et ideo non potest præcisè diffini quantum lexiãt præcisè illa præsentia materiæ, quæ requiritur ad consecrandum.

7 AD primum arg. in oppositum dicendum quod actio sacramentalis fit virtute diuina, quæ est infinita. Et ideo non oportet quod effectus eius sit limitatus ad tantam quantitatem determinatam, quod non possit in maiorem, sicut oportet limitari effectum naturalem, propter limitationem virtutis naturalis: limitatur tamen ex ordinatione diuina ad materiam præsentem, licet quantitas illius præsentia non sit homini plenè nota.

8 Ad secundum dicendum quod licet ministris ecclesiæ non sit data potestas propter hoc vt abutantur, nihil minus abuti possunt tam illa quæ est iurisdictionis, quam illa quæ est consecrationis.

9 Argumentum in oppositum non concludit, quia nulla consequentia est quod illud quod potest in minus possit in maius, licet possit e conuerso tenere.

QUESTIO SEPTIMA.

Vtrum sacerdos intendens consecrare tantum decem hostias, si inueniat vndecim an vndecima sit consecrata.

Tho. 3. q. 64. ar. 8. c. 10.

1 Iuxta hoc queritur vtrum sacerdos intendens consecrare tantum decem hostias, si inueniat vndecim, an vndecima sit consecrata. Et arguitur quod non, quia cum intentio ministrum requiratur ad sacramentum tot & non plures consecrat sacerdos, quot cõsecrare intendit, sed non intendit consecrare nisi decem hostias, vt in quæst. supponitur, ergo non consecrat vndecimam.

2 CONTRA, quia in sacramentis non debet laqueus parari, sed si illa vndecima non esset consecrata, pararetur laqueus consecranti, quia eadem ratione qua dubitat de vna an sit consecrata potest dubitare de qualibet ergo videtur quod omnes sint consecratae.

3 RESPONSIO. Questio ista respicit particulare factum quod variari potest ex variatione diuersarum circumstantiarum, & secundum hoc debet variari iudicium. Dicendum ergo quod sacerdos celebrans qui habet ante se vndecim hostias & non credit ibi esse nisi decem. Aut intendit consecrare totum quod habet ante se, quauis erret in opinione qua credit ibi esse tantum decem cum in veritate sint vndecim. Aut scit per certitudinem ibi esse vndecim hostias, sed non intendit consecrare nisi decem ex eis, aut ignorat numerum, præcisè tamen intendit consecrare decem tantum. In primo casu quando intendit consecrare quicquid est ante se, quauis erret in opinione, quia credit quod non sint ibi nisi decem cum in veritate sint vndecim, dicendum est quod omnes sunt consecratae, quia concurrentibus omnibus que sunt de essentia sacramenti scilicet materia, forma, & minister cum intentione applicandi formam materiæ verè perficitur sacramentum. Sed in casu posito omnia prædicta concurrunt, quia talis sacerdos intendit consecrare quicquid est ante se, & illud est debita materia. Supponimus etiam quod iste sit verè sacerdos, & quod proferat debita verba consecrationis cum intentione consecrandi totum panem qui est ante se, ergo totum est consecratum, nec erro: ipse de numero hostiarum impedit consecrationem alicuius hostiæ dummodo intendat consecrare totum quod est ante se, quia talis ignorantia, vel scientia numeri hostiarum se habet omnino per accidens ad sacramentum, ex quo nihil variat de intentione ministrum.

4 In secundo autem casu quando sacerdos per certitudinem scit ibi esse vndecim hostias, & tamen non intendit consecrare nisi decem tantum ex eis: aut ipse in speciali mente signat illas decem quas cõsecrare intendit, & illam vnam decimam quæ consecrare non intendit. Verbi gratia, sacerdos habens ante se vndecim hostias sibi inuicem suppositas potest mente signare quod ipse intendit cõsecrare omnes nisi supremam, vel nisi infimam, & sic de qualibet alia potest placet. Et tunc illa vndecima quæ mente signat & a consecratione excludit non est consecrata. Omnes autem alia sunt consecratae, & hoc de se patet. Quia illud quod in speciali cadit sub intentione sacerdotis consecrantis consecratur, sic autem est in proposito, quare &c. Si autem sacerdos sciens ibi esse vndecim hostias & non intendens cõsecrare

nisi tantum decem non signet mente illas decem quas consecrare intendit, nec illam undecimam quam consecrare non intendit sed fiat intentio sua in tali generalitate, scilicet quod non intendit consecrare omnes undecim, sed solum decem ex eis; dicendum est quod talis sacerdos nullam illarum hostiarum consecrat quantumcumque proferat verba cum praedicta intentione generali. Cuius ratio est, quia constat quod iste non consecrat omnes undecim, quia oppositum est in eius mente, scilicet nullo modo consecrare omnes undecim nec consecrat decem tantum. Probatio: quia illa intentio non sufficit ad consecrationem alicuius hostie sub qua equaliter quaelibet hostia includitur & excluditur. Quia si dicatur consecrata quia sub illa intentione includitur, eadem ratione dicitur non consecrata quia ab illa intentione excluditur. Sed sic est in proposito, quia si intentio sacerdotis fiat in hac generalitate quod intendit consecrare tantum decem hostias eas mente non signando, tunc quaelibet undecim hostiarum potest esse una de decem, & potest excludi de decem, quia quaelibet excludit adhuc sunt decem aliae, ita quod exclusio cuiuslibet ponit exclusionem omnium aliarum sub numero denario. Et inclusio cuiuslibet sub numero denario excludit aliquam aliam ab eodem numero. Cum ergo nulla sit signata per intentionem sacerdotis, sequitur quod equaliter quaelibet sit inclusa, & non inclusa quod est contradictio, & per consequens equaliter consecrata & non consecrata, quod est impossibile, nulla ergo consecratur.

5 In tertio autem casu scilicet quando sacerdos ignorat numerum hostiarum intendit tamen consecrare decem de totali numero; dicendum est sicut dictum est in secundo casu, nisi quod si talis sacerdos signet mente decem hostias quas consecrare intendit tunc cessat in eo ignorantia numeri & incidit casus iste totaliter cum secundo, & ideo eadem est responsio.

6 AD primum argu. dicendum quod bene concluditur partem negatiuam, scilicet quod non omnes undecim consecrantur propter intentionem contrariam, quando scilicet sacerdos non intendit consecrare totum quod est ante se, sed praecise decem hostias, quia si intenderet consecrare totum quod est ante se minor esset falsa. Sed parte affirmatiuam non concludit nisi intentio eius sit in speciali de decem signatis. Si enim intentio stet in generali tantum, cum per illam applicationem non fiat applicatio formae ad consecrationem alicuius determinatae hostiae. Quia sub illa generali intentione quaelibet hostia equaliter includitur, ut declaratum est, tunc nulla hostia consecratur.

7 Ad rationem alterius partis dicendum est quod ex parte sacramenti nullus paratur laqueus. Sed quilibet indiscretus minister potest sibi ipsi parare laqueum, quod facit talis sacerdos quando non determinat intentionem suam ad aliquem numerum determinatum.

Sententia huius distinctionis. X II.
in generali & speciali.

SI autem quaeritur de accidentibus. Superius determinauit Magister de consecratione huius sacramenti. Hic autem determinat de consequentibus ad eius consecrationem. Et diuiditur in tres partes: quia primo inquit de modo existentiae accidentium in hoc sacramento. Et secundo de actu sacerdotis consecrantis hoc sacramentum. Tertio inquit de effectu huius sacramenti. Secunda incipit ibi. Post haec quaeritur, si quod gerit sacerdos. Tertia ibi. Instutum autem est hoc sacramentum. Prima diuiditur in tres, quia primo inquit de modo existentiae accidentium in hoc sacramento. Secundo inquit de fractione quae ibi apparet. Et ponit diuersas opiniones. Tertio de significatione partium fractionis. Secunda ibi. Solet etiam quaeri de fractione. Tertia ibi. Quid autem illae partes significant. Tertia autem pars principalis, in qua determinat de effectu huius sacramenti diuiditur in duas. Quia primo determinat huius sacramenti effectum. Et secundo inquit de modo utendi ibi. Si autem quaeritur utrum quotidie. Hec est sententia & diuisio lectionis in generali.

1 IN speciali sic procedit, & primo ponit quod in hoc sacramento remanet accidentia sine subiecto, quia ibi non est nisi substantia corporis & sanguinis Christi, quae non

afficitur talibus accidentibus, remanent tamen accidentia ad ministerium ritum, ad fidei suffragium, & etiam propter gustum, qui est usus sacramenti. Postea quaerit utrum in hoc sacramento sit vera fractio. Et ponit opinionem aliquorum dicentium quod non, licet videatur ibi fractio esse, non tamen est propter hoc illusio, quia non fit ad deceptionem, sed ad fidei utilitatem. Alii vero dicunt quod ibi verum frangitur corpus Christi, & tamen remanet integrum per miraculum. Quod confirmant ex confessione Berengarii quae ponitur in litera. Magister tamen tenet quod est ibi vera fractio in speciebus sacramenti, & non in substantia corporis Christi, imò sub qualibet parte fractionis est totus Christus, quod confirmat per auctoritatem Hilarii in litera. Postea dicit quod partium fractionis una significat corpus Christi quod iam resurrexit, & est in caelo. Alia significat corpus Christi uiuens in mundo. Tertia uero significat corpus Christi iacens in sepulchro: quae significatio potest adaptari corpori Christi mystico. Deinde quaerit utrum illud quod gerit sacerdos celebrando missam possit dici sacrificium, vel immolatio Christi. Et dicit quod sic sub hoc sensu, quia est memoriale sacrificii & immolationis quibus Christus fuit immolatus in cruce. Et non per Christum singulis diebus occidatur. Quod confirmat multis auctoritatibus. Postea dicit quod hoc sacramentum duobus de causis institutum est, scilicet in augmentum charitatis, & in remedium nostrae infirmitatis. Quia quum quotidie labimur in peccatum saltem veniale, indigemus hoc sacramento per quod delentur. Vltimo inquit de modo utendi hoc sacramentum, an videlicet sit quotidie comunicandum. Et dicit ex sententia Augustini quod quotidie comunicari, nec est laudabile, nec vituperabile; diuersae tamen consuetudines ecclesiae fuerunt circa hoc. Quia primo comunicabant fideles singulis diebus dominicis. Postea propter minoris deuotionem statutum fuit quod comunicaretur in anno ter, scilicet in Paschate, in Natali & in Pentecoste. Vltimo refrigerante charitate statutum est saltem quod semel in anno comunicent omnes fideles, scilicet Paschate, ut habetur extra de poen. & re. cap. Omnes uirique sexus. Et in hoc terminatur sententia lectionis in speciali.

QUESTIO PRIMA.

Utrum Deus possit facere quodlibet accidens sine subiecto.

Thom. 3. q. 77. art. 1. & 2.

CIRCA distinctionem istam quaeruntur quatuor. Primum est de modo existentiae accidentium in hoc sacramento. Secundum est de missione quae potest fieri cum speciebus vini consecrari. Tertium est de effectu huius sacramenti. Et quartum de eius frequentatione. Quantum ad primum quaeritur utrum Deus possit facere quodlibet accidens sine subiecto. Et arguitur quod non, quia sicut relatiui esse, est ad aliud esse, scilicet ad correlatiuum, sic accidens esse, est in alio esse, scilicet in subiecto. sed nulla uirtute potest fieri quod relatiuum sit, & non dicatur ad aliud correlatiuum, ergo nullo modo potest fieri quod accidens sit & non sit in alio.

2 Item sicut se habet quantitas ad substantiam, sic qualitas ad quantitatem, sed qualitas nulla uirtute potest esse sine quantitate, ut probabitur, ergo quantitas non potest esse sine substantia. Probatio minoris, quia impossibile est quod aliquid participet naturam speciei & non generis, eo quod genus includitur in specie. Sed istud sequeretur si qualitas posset esse sine quantitate. Si enim albedo hostie separaretur a quantitate, ipsa maneret in specie albedinis & tamen ipsa non esset in genere qualitatis sensibilis, non enim posset immutare visum, quare &c.

3 IN contrarium arguitur, quia sicut accidentis esse, est inesse, ita esse substantiae completae est, per se esse. Sed Deus potest facere quod substantia completa non sit per se, sed in alio: ut est de humana natura in Christo, ergo potest facere de accidente, quod non sit in alio, sed per se.

4 RESPONSIO. Intelligendum est quod accidens quaedam sunt absoluta, quaedam respectiua. Vocatur autem ad praesens accidens respectiui non ex respectu ad subiectum, vel fundamentum in quo est, quia sic omne accidens est respectiuium & nullum absolutum. Sed vocatur respectiuium